Oświadczenie złożone
przez senatora Stanisława Pawlaka
na 43. posiedzeniu Senatu
w dniu 16 października 2025 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska

Szanowny Panie Premierze!

W obliczu pogarszającej się sytuacji geopolitycznej w regionie, trwającej wojny za wschodnią granicą oraz rosnących zagrożeń dla bezpieczeństwa obywateli inwestycje w zakresie ochrony ludności, obejmujące budowę i modernizację schronów, centrów zarządzania kryzysowego oraz infrastruktury obrony cywilnej, nabierają szczególnego znaczenia i stanowią obecnie jedno z priorytetowych zadań polityki państwa. Rzeczpospolita Polska musi być przygotowana na każdy możliwy scenariusz, a odpowiedzialne państwo nie może zwlekać z działaniami, których celem jest ochrona życia i zdrowia obywateli w przypadku konfliktu zbrojnego, katastrofy lub innego zagrożenia o charakterze militarnym bądź cywilnym.

Z wielkim niepokojem przyjmuję informację, że planowane dofinansowanie wspomnianych inwestycji w ramach Krajowego Planu Odbudowy ma być realizowane na podstawie mechanizmu refundacyjnego, zakładającego konieczność uprzedniego finansowania inwestycji ze środków własnych jednostek samorządu terytorialnego, a dopiero następnie ubiegania się o zwrot poniesionych wydatków z funduszy europejskich. Takie rozwiązanie należy uznać za nieakceptowalne. Samorządy w całej Polsce już dziś ponoszą znaczne obciążenia finansowe, zmagając się z rosnącymi kosztami realizacji zadań własnych, w szczególności w obszarze oświaty, transportu publicznego oraz utrzymania infrastruktury komunalnej. W wielu przypadkach brakuje im środków nawet na wykonywanie podstawowych zadań publicznych. Oczekiwanie, że w tych warunkach samorządy będą w stanie finansować inwestycje o charakterze strategicznym, związane z bezpieczeństwem narodowym, jest nierealistyczne i niesprawiedliwe. Ochrona ludności stanowi konstytucyjny obowiązek państwa i powinna być traktowana jako element polityki obronnej Rzeczypospolitej, a nie zadanie przerzucane na jednostki samorządu terytorialnego.

W związku z powyższym apeluję do pana prezesa Rady Ministrów przede wszystkim o zapewnienie pełnego, z góry wypłacanego finansowania inwestycji z zakresu ochrony ludności realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o rezygnację z mechanizmu refundacji środków po zakończeniu inwestycji, który w praktyce uniemożliwia udział w programie mniejszym i słabszym finansowo gminom, oraz o niezwłoczne podjęcie dialogu z przedstawicielami samorządów w celu wypracowania realnych, sprawiedliwych i efektywnych zasad finansowania projektów z Krajowego Planu Odbudowy w obszarze bezpieczeństwa i ochrony ludności.

Na koniec chcę postawić pytanie: ile środków rząd przeznaczył w roku 2025 i przeznaczy w latach następnych na zadania dotyczące bezpieczeństwa i ochrony ludności? W obecnych realiach geopolitycznych Polska nie może pozwolić sobie na opóźnienie wynikające z ograniczeń finansowych samorządów. Bezpieczeństwo obywateli nie może być uzależnione od kondycji budżetowej poszczególnych gmin. Oczekujemy od rządu Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzenia rozwiązań systemowych, które umożliwią szybkie, sprawiedliwe i skuteczne wdrożenie inwestycji w zakresie ochrony ludności na terenie całego kraju bez nadmiernych barier finansowych i administracyjnych. Bezpieczeństwo Polek i Polaków musi stanowić bezwzględny priorytet państwa.

Stanisław Pawlak